

14 Ιουνίου 2015

Άνθρωπος και Φύση: Το ήθος της Ευχαριστίας

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Σε παρόμοια διαπίστωση καταλήγει και ο επίσκοπος Κάλλιστος Ware, όταν μάς εξηγεί ότι εδώ και αιώνες η Ορθόδοξη εμπειρία δείχνει στην πράξη, πως ο δρόμος της σωτηρίας διέρχεται μέσα από τα μονοπάτια της

φύσης.

Ανάμεσα στην Ορθοδοξία και στον κτιστό φυσικό κόσμο εντοπίζει ο επίσκοπος Κάλλιστος ένα βαθύ εκκλησιολογικό δεσμό. Αυτός αποκαλύπτεται μέσα από το κορυφαίο των μυστηρίων, τη Θεία Ευχαριστία. Κατά την προσφορά της Ευχαριστιακής θυσίας, ολόκληρος ο κόσμος αναπέμπεται ως Θεία Λειτουργία προς τον κοινό Κτίστη. Ο άνθρωπος, όντας ο ιερέας, προιστάται αυτού του κοσμικού μυστηρίου.

Μετά την ευχή της «Αναφοράς» λαμβάνουμε πίσω τα δώρα, που είχαμε προσφέρει στον Θεόν. Σύμφωνα με την χριστιανική πίστη, ό,τι προσφέραμε στον Θεόν, επιστρέφεται σε εμάς, για να τα γευθούμε όχι πια σαν πηγή θανάτου, αλλά ζωής. Με τον τρόπο αυτόν η δημιουργία αποκτά για τους ανθρώπους μια ιερότητα, η οποία δεν είναι σε αυτήν έμφυτη, αλλά επίκτητη. Την αποκτά η δημιουργία, όταν ο κάθε άνθρωπος πραγματώνει εντός του ελεύθερα το «κατ' εικόνα Θεού», δηλαδή στην περίπτωση αυτή την ιερωσύνη του. Αυτό απαλλάσσει τη δική μας στάση από κάθε είδους ειδωλολατρία, και προσδίδει στον άνθρωπο μια τρομακτική ευθύνη για τη σωτηρία της δημιουργίας του Θεού.

Μέσω της Θείας Ευχαριστίας ο καθηγητής Στ. Γιαγκάζογλου διαπιστώνει ότι εκφράζονται σχέσεις αγάπης μεταξύ κτίσης, ανθρώπου και Θεού. Παράλληλα, η ευχαριστιακή σύναξη αποκαλύπτει την «εν Χριστώ κοινωνία του κόσμου και του ανθρώπου με την πηγή της ζωής, την αποκατάσταση του είναι και του ήθους του ανθρώπου κατ' εικόνα και ομοίωσιν προς το Είναι και το ήθος της Αγίας Τριάδας».

Η ορθόδοξη λειτουργία, όπως ο ίδιος αναφέρει, «συνιστά μία κατεξοχήν ευχαριστιακή πράξη αναφοράς του κόσμου και της ζωής από τον άνθρωπο στον Θεό. Είναι μία πρόσληψη του υλικού κόσμου από τον άνθρωπο, τον οποίο δεν χρησιμοποιεί για την ικανοποίηση της ατομικής αυτοτέλειας και επιβίωσής του, αλλά τον αναφέρει στον Δημιουργό του. Τα τίμια δώρα, ο άρτος και ο οίνος, ως τα υλικά στοιχεία που συνοψίζουν τη ζωή, καθαγιαζονται και μεταβάλλονται σε σώμα και αίμα Χριστού. Τα πάντα στην Ευχαριστία διέρχονται μέσω της ύλης του κόσμου και συνιστούν τον τόπο συνάντησης Θεού και ανθρώπου. Η ίδια η Ευχαριστία προσφέρεται «υπέρ της του κόσμου ζωής».^{[1] [2]}

Προχωρώντας στο συλλογισμό του, μάς εξηγεί πως: «Αυτή η έμπρακτη σχέση του ανθρώπου με τον Θεό αναδεικνύει την προσωπική χρήση της δημιουργίας, το νόημα και το τέλος της υλικής πραγματικότητας».^{[3] [4] [5]} Στο προπατορικό αμάρτημα, ο άνθρωπος αυτονομήθηκε, παρακούοντας την εντολή του Θεού (για τη βρώση από το συγκεκριμένο δένδρο). Η αυτονόμησή του ήταν η επιβολή στο φυσικό περιβάλλον. Αυτή ακριβώς η αυτονομημένη σχέση του ανθρώπου με το

φυσικό περιβάλλον, «η αυτοθέωσή του μέσω του κόσμου, εισήγαγε όχι μόνο την καταχραστική αντιπαράθεση του ανθρώπου προς τη φύση, προς τον συνάνθρωπο και τον Θεό, αλλά τον θάνατο και τη φθορά και στην υπόλοιπη δημιουργία».

Οι ανωτέρω απόψεις, διατυπωμένες από πλείστους μελετητές συγκλίνουν ή αποτελούν τη βάση αυτού που ονομάζεται ιερωσύνη του ανθρώπου. Μέσα από το ορθόδοξο ήθος, ο άνθρωπος γίνεται ιερέας της δημιουργίας και όταν λαμβάνει υπό την ευθύνη του τον κόσμο και δημιουργικά τον ολοκληρώνει και τον αναφέρει στον Θεό, τότε ελευθερώνει την κτίση από τα όριά της και της επιτρέπει να υπάρχει αληθινά.

Με μοναδικό τρόπο ο επίσκοπος Ι. Ζηζιούλας μας διδάσκει πως «στα πλαίσια της πίστεώς μας, εμείς οι Χριστιανοί πιστεύουμε άτι αυτό που απέτυχε ο Αδάμ να κάνει, το έκανε ο Χριστός. Θεωρούμε τον Χριστό ως την ενσάρκωση ή ανακεφαλαίωση όλης της δημιουργίας και επομένως, ως τον κατ' εξοχήν Άνθρωπο και σωτήρα του κόσμου. Τον θεωρούμε ως την αληθινή «εικόνα του Θεού» και τοποθετούμε σε Αυτόν την τελική τύχη του κόσμου. Πιστεύουμε συνεπώς ότι στο πρόσωπο του Χριστού ο κόσμος αποκτά τον Ιερέα της Δημιουργίας, το πρότυπο της σωστής σχέσεως του ανθρώπου προς τον φυσικό κόσμο».

Στη συνέχεια του συλλογισμού του ο μητροπολίτης Περγάμου μάς εξηγεί πως «Ο Χριστιανός σέβεται τον κόσμο ως ιερό όχι γιατί ενέχει στη φύση του την παρουσία του Θεού, αλλά γιατί βρίσκεται σε διαλεκτική σχέση με το Θεό. Ο χριστιανικός τρόπος δε βλέπει τον άνθρωπο ως μέρος του κόσμου, αλλά (τον άνθρωπο) ως κρίκο ανάμεσα στον κόσμο και τον Θεό» Η θεώρηση αυτή του ανθρώπου ως κρίκο ανάμεσα στον Θεό και στη δημιουργία είναι η αφετηρία της νέας προοπτικής στην οικολογική ηθική.

Υπενθυμίζει, όπως έχει πολλές φορές τονιστεί, πως η ευθύνη που επωμίζεται ο άνθρωπος απέναντι στην κτίση είναι τεράστια. Παράλληλα, μας καθιστά υπεύθυνους ώστε να τη διαχειριζόμαστε προσπαθώντας να τη φέρουμε σε κοινωνία με τον Θεό, για την αιώνια επιβίωση και σωτηρία της. Η αποδοχή του ανθρώπου του ορισμού του ως ιερέα της Δημιουργίας, σημαίνει ότι αποδέχεται αυτά που η φύση του δίδει και πως τα αντιπροσφέρει (αναφέρει) πίσω στον Κτίστη, ως μία πράξη ευχαριστίας.^{[6] [7]}

Σημειώσεις

[1] Γιαγκάζογλου, 2002, σ. 265.

[\[2\]](#) Γιαγκάζογλου, 2002, σ. 267.

[\[3\]](#) Γιαγκάζογλου, 2002, σ. 267.

[\[4\]](#) Γιαγκάζογλου, 2002, σ. 267.

[\[5\]](#) Ζηζιούλας, 1998, σ. 119.

[\[6\]](#) Ζηζιούλας, 1998, σ. 120.

[\[7\]](#) Ζηζιούλας, 1998, σ. 122-123.

Παρατήρηση: η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ συνεχίζει τη δημοσίευση με τη μορφή σειράς άρθρων της μελέτης «Αρχή της Αειφορίας και Ορθόδοξο ήθος: Μία νέα προοπτική στην οικολογική ηθική», του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΡ. ΤΣΟΥΡΑΠΑ. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου που κατατέθηκε ως διπλωματική εργασία στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστήμιου με επιβλέποντα καθηγητή τον Χρήστο Τερέζη και αξιολογητές τους Νικόλαο Κόϊο και Βασίλειο Φανάρα.